

SÜMEGE ÉS VIDÉKE

Megjelenik minden vasárnap.

Szerkesztőség és kladóhivatal:
Sümege, Horvát Gábor könyvkereskedésében.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 K, félévre 4 K, negyedévre 2 K. — Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések egyesség szerint.
A nyílt tér sora 1 korona.

Fémet a hadseregnek.

Az Országos Hadsegítő-hivatal az alábbi lelkes felhívással fordul Magyarországon egész népéhez, minden város, minden falu és minden ház összes lakóihoz:

Hazánk lakossága páratlan áldozatkésztséget tanúsított és tanúsít a háboru kitörése óta a jótékony terén, méltán sorakozva a hősi fiaink mellé, akik vérük ontásával életük feláldozásával, erős karral tartják vissza az ellenséges veszedelmet mindnyájunktól.

A háboru ismét áldozatot kíván tőlünk!

Köztudomásu, hogy miután ellenségeink fegyvertámadásai dicső szövetségünk és a mi seregeink hősiességén mindenütt megtörnek, most arra törekszenek, hogy államainkat minden élelmiszer és nyerstermény behozatalától elvágják.

Kormányunk bölcs intézkedései és hazánk fejlett mezőgazdasága meghiúsítandja az élelmiszer-hiányára fektetett számítását, de meg kell hiúsítanunk azt a törekvést is, amely a hadi célokra szükséges nyers anyagok behozatalának meggátolásával hadvezetőségünk cselekvő képességét akarja megbénítani.

Habár hadvezetőségünk eleve gondolkodott is a szükséges fémekről és azok nagy mennyiségben állanak is ezidő szerint rendelkezésre, mégis előrelátóknak kell lennünk, nehogy azoknak esetleg hiánya meggátolja akcióképességünket.

Szerencsére nagymennyiségű ilyen fém van hazánkban a magánosok birtokában, amelyet hazafias közönségünk bizonyára készséggel fog a hadvezetőség rendelkezésére bocsátani és ezzel keresztülhuzzuk ellenségeink ádáz törekvéseit.

Az országos hadsegélyző bizottság e cél érdekében Krobotin Sándor lovag közös hadügyminiszter védnökségével és Hazai Samu báró honvédelmi miniszter diszelnökségével országos mozgalmat indít és azzal a sürgős kérelemmel fordul a hazafias közönséghez, hogy — a vas és acél kivételével — minden birtokában levő és nélkülözhető házi-, konyha és egyéb fémtárgyakat, nevezetesen: sütőket, lábasokat, fazekakat, tartályokat, mérő- és más kanalakokat, szűrőket, korsókat, kannákat, katlanokat, mozsarakat, mosó és mozdódővényeket, poharakat, csészéket, sulyokat, szitákat, vödöröket, kádakat, csöveket, jég és virágtartókat, lakatokat, kulcsokat, kilincseket, ablakredőnyöket,

hamutartókat, bográcsokat, disz-szegeket, játékokat, lámpákat, disztárgyakat, staniolt, üveg- és pipa-kupakokat, ón- és ólom-tartályokat és törmelékeit — vagyis mindazokat a tárgyakat, amelyeket kizárólag vörösréz, sárgaréz, nikkel, ón- és ólomból, vagy ezen fémek felhasználásával készültek — már most gyűjtsd össze, hogy azokat a jelzett célra — későbbben megjelölendő gyűjtő-helyekre — a közrebocsátandó irányu felhívás után — haladéktalanul és díjtalanul beszolgáltatathassa.

Meg vagyunk győződve, hogy a nagyfotossági cél nem szorul bővebb megakolásra és hazafias közönségünk ismét készséggel teendi adományait a haza oltárára, annál is inkább, mert a cél fontosságától eltekintve, egyuttal jótékonyt is fog gyakorolni, mert a begyűlendő fémeket a hadvezetőség a becsár 50%-ában megfizeti és ezt összeget az országos hadsegélyző bizottság rendelkezésére fogja bocsátani; e bizottság pedig ezen összegből első sorban a háboruban elesett vagy rokkantá vált katonáknak azokat a hozzártartozóit fogja segíyezni, akiknek sem állami segélyre, sem katonai ellátásra törvényes igényük nincsen, másodsorban pedig a rokkant és megvált katonákat.

Tábori posta.

VIII.

Kissé lassan érkezett J. M. naplójának folytatásai, de mindig érdekesek és elolvadni is érdemes őket. Itt adom a harmadik részletet közre, mely különös figyelmet érdemel:

Tehát elsápadtam! mert az ezredes parancsára csak az következhetett, ami következett is: 1. 2. 3. szakasz rajvonala, irány 1. szakasz a 29-esek balszárnya, 4. szakasz tartalék.

Leoldottam a kardot, átadtam a szolgáltnak, rajvonalba fejlődöttem a szakaszomat, szinte kábult voltam néhány másodpercig; nem tagadom, láttam, hogy a halállal vagyok szemközt, csak az akaratom vitt előre, félttem!

Eszembe jutott a családom, — ilyen pillanatokban az ember tisztán lát — láttam, hogy nem voltam mindig az a szerető apa és férj, amilyen kellett volna, amilyen lehettem volna, — láttam és bántam! Ugy éreztem, hogy Isten előtt állok, aki talán pár pillanat múlva itél fölöttem, eszembe jutott anyám és meghalt kisfiam s megkönnyebbültem, hiszen velük találkozom odafönt, nem leszek egyedül! Ez az egész talán 2 másodpercig tartott.

Valami isteni nyugalom vett erőt rajtam; nem félttem többé, nyugodtan vezettem a rajvonala, láttam, hogy nekem kell a példával elől mennem; — a rajvonala szépen beigazodott a megadott irányba s most már jöttek a

Az ostor.

Évekkel ezelőtt Sümege uccái nem ismerték az ostor durrogását. Ma ostorok pattogásától hangos az ucca. Évekkel ezelőtt, ha egy-egy ostorpatogás belecsördült az uccába, hamarosan ott termett a rendőr, az ostort elkobozta, összevagdalta, a durrogatót pedig följelentette. K. városbírónak szinte napi szórakozása volt, hogy az ostoros atyámfiaikat fölöncsipte s bizony egyik-másik nemcsak ostorával áldozott durrogató kedvtöltéséért, hanem föl is kiálthatott Petőfivel:

— Jaj a hátam, jaj a hátam odavan!

És micsoda ostoruk van! Persze, hogy kedvük töltésének annál inkább megfeleljen. Rövid nyélen vagy 2 méter ostor, erős szíjából összefonva, végén a hatalmas sudár. Mikor a szíj az ihlet megszállja a tehenes suhanc lelkét, megáll, kéjjel veti szét lábát, szemé gyönyörben ég, arca piros rózsákba fakad s neki lendül a munkánnak: csördit akkorákat, mint pisztolyok durranása. 10—20-at egymásutánig karja bírja, míg ihlete el nem párolog. A sudár hangja éles süvítéssel vágja a levegőt, sikoltva repül szét az uccán, be az ablakokon, a házakba.

golyók reánk oldalról, de egy se talált, magas volt minden lövés. Csak egy gondolat volt ezentúl: előre! s legelőlni aki élénk áll! Néhány páfránylevelet szakítottam s tartottam előm, hogy olyan könnyen ne lássanak elölről.

Egyszer hirtelen ballra pillantok, hát ott meg Németh Jóska vezeti a rajvonala, holtan ő maradhatott volna hátul a fekete fenébe, ő volt (ma is ő) a számivó altiszt.

Szerencsésen elértem a 29-es népfelkelők balszárnyát; már előnyomulás alatt vizsgáltam a terepet s csudálkoztam, hogy nem kapunk elől tüzet; közben kiabálás a rajvonala: »éljen a népfelkelő! az öreg W. fegyverek hatalmasakat dörentek, egy-egy sikerült lövést hallatlan éljenzés kísért, no meg jókora füstfelhő! A velünk szemközt dombról a 29-esek tüzelése a szerbeket elzavarta; no gondoltam, én előre megyek a szakaszommal, a szomszéd szakaszparancsnok újra valóságos golyózáport zúdított a mezőre, amelyen át készültem, ép kiadtam a jelzést s parancsot: tüzet szüntess! Előre! mikor az ütözetest vezető őrnagy lefújta a tüzelést s kiadta a parancsot: »bevonulni!« Este volt.

A tábori őrsök kint maradtak az egyes posztokon, a szanitécek kezdték hordani a holtakat, sebesülteket, hordták egész éjjelig; a 29-esek I. századából nem jött meg több mint 60 ember, a 20/II. 3. századából hiányzott 30, az I-ből nem tudom mennyi, csupán nekünk a 2. századnak nem volt semmi veszteségünk. Bevonultunk a gyenge erődít-

Gyalázatosan bosszantó ez az uccai durrogatás. De nem csupán bosszantó: idegromboló is. Szegény beteg asszony panaszkodott, hogy mikor az ostopatogtatás beledurrog szobájába, hát úgy érzi: közvetlenül agyvelejét sujtják e szörnyű ostopasapások s kinjaiban sirásra fakad. Sírnia kell önkéntelen, annyira megkinozzák az ostopasapások süvítő hangjai.

Évekkel ezelőtt falusi atyánkfiai is ismerték a sümegi rendet s az ostor legfőlebb, az állatok meglegyintésére kellett.

Ma teljes erővel átvette uralmát az ostor uccáinkon. Széltében-hosszában járja a rettenetes csördítés. A Belvárosban, a Kossuth, a Deák uccában, csak úgy, mint a széleken.

De hát muszáj-e, hogy az egész város ennek az ostopasapások kedvének uralma alatt nyögjön? Muszáj-e, hogy gyöngye idegzetű egyének bele bele remüljenek a suhancoknak ebbe a paszsiójába? Hozzáillik-e az uccai élet rendjéhez? Méltó-e Sümeghez, amelyet szeretünk rendes, intelligens városnak nevezni? Emeli-e a város lakosságának, főként vezetőségének tekintélyét az uccai botrányokká fokozódott furesza kedvtöltés?

Ha nem, hát tegyenek róla! A vezetőség, a rendőrök. Maga a lakosság ma már alig fegyelmezhet az uccán. Nincs rá jussa. A felnőtt ember is türi, mert: nem érzi ma már rá magát jogosítva, mint az agyonőcsárólt régi jó világban, meg most ma már a suhancok ugyancsak hetyke durvasággal vagdalnak vissza arra, ki megintti őket. Jó, hogyha ez a vagdalás csak nyelvel és nem az ostorral is történik a rendreutasító arcába.

Hát csináljanak rendet! Könnyű mesterség ez. Eszköze is egyszerű. Tartssák valamelyes felügyelet alatt az

elhanyagolt uccát, a tehenes suhancoktól vegyék el az ostopot s adjanak botot kezükbe.

Figyelő.

A Száva mentén beszélnek az ágyuk.

Egy sümegi ismerősünktől, aki a déli határon teljesít szolgálatot, kaptuk az alábbi háborús elbeszélést:

Nagy darab messzeségben, tizenkét kilométerre a zavarosan ringó Száva vizétől, a gránátjárta, srappeltépett fekete ugar egyik katlanszerű mélyedésében álltak parancsra készen a zimonyi tüzérek. Már harmadik napja táboroztak a kies fekvésű, kuszáltan darabos völgykatonán tövében és elszigetelve mindentől, nyomorultul elzárva a háborús világtól, nagyon, nagyon árvának s elhagyatottnak érezték magukat. A tisztek, javarészt pesti és bécsi világférfiak, kedves, száraz, invenziózus bohémlelkek, egész napokon át keverték a kártyát, ramslit játszottak s igen szolidan, csekély 4 filléres alapon. Táborozásuk nyolcvanegyedik órájában délután két órakor letették a kártyát. Egy autó jött sebes iramban a kerékvágtá fekete földelken. Az autó hegyes zökkenéssel megállt az ütegparancsnok előtt és csupaszképi önkéntes-automobilista ugrott ki belőle.

— Parancs! — harsogta a parancsnok felé és barna borítékot nyújtott át.

«Hurrá!» kiáltották a tisztek és a parancsnok köré gyűlve, mohó kíváncsisággal lesték szavait. Az ütegparancsnok háromszor-négyszer végigszalasztotta szeméit az erősen dűltbetűs sorokon és kiadta a parancsot:

— Gyorsan felszerelni!

Azután a tisztek felé fordulva, pár szavas mondatban röviden vázolta a parancsot. A szerbek L-ről nyugtalanítják a mi parti-örsejüket s időnkint tűz alatt tartják az egyik szávamenti falut. A szerb tüzéséget el kell némitani és a szerb partot megtisztítani az ellenségétől, melynek egyes gyalogos portyázó különítményei állandóan veszélyeztetik a mi partunkat s lövészeti körzetét.

A megbeszélésnek vége volt és a tisztek

sietve szerteszéledtek. A tábor megmozdult, harsány vezényszavak röpködtek a levegőben és csattanóan nagyhangú lármá töltötte meg a völgyet.

— Kész! — jelentette a főhadnagy és a parancsnok körültekintő óvatossággal inspicálta végig ütegét. Mindent rendben talált, az üteg elé lovagolt, rövid gestussal intett és a tüzéségi csapat megindult a parancsnok nyomába.

Három óra múlva, este hatkor elérték a Szávát. Már akkor erősen alkonyra hajlott az idő.

A tüzérek leszereltek. Az ágyukat mélyen beásták a földbe és sűrű bozótfedezékekkel fonták körül. A figyelő-létrákat feltölték és a törzs hátra húzódott az ágyuk mögé. Mindez igen óvatosan, szinte kriptaszerű csendben ment végbe. Az ügyeletes legénység elfoglalta helyét az ágyuk mellett s lázas izgatottsággal várták a «tűz» jelző vezényszót.

Közben öreg este lett s félelmetesen átláthatatlan, fekete vakság borult a csendesen imbolygó Száva vizére. A szerb part teljes hosszában kísértetiesen mélységes némaság honolt. Semmi gyanus nesz, semmi csillámló mozgás.

Éjfél után egy órakor az inspekciós őrmester felkeltette a főhadnagyt.

— Főhadnagy úrnak alásan jelentem, a figyelő káplár gyanus mozgolódásokat észlelt a tulsó parton.

A főhadnagy gyorsan magára rántotta bárnybőrös bekecsét és fölmászott a figyelő-létrára. Sűrű, vak, fekete éjszaka volt s nem lehetett pozitív megfigyeléseket keresz-tülvinni. Türelemmel be kellett várni a szürkén derelő hajnali homályt, amely felfedi a fekete éjszaka misztikus titkait.

Öt órára kibukik a nap a ködösen kékelő felhők mögül s ragyogóan aranyos napsütötte márciusi hajnal köszöntött tüze-reinkre. Most már mindenki a helyén volt és az ütegparancsnok tábori ponyvás sátrában a vöröshajtokás katonák egész serege leste a parancsot. Jólal az ágyuk mögött egy hatalmas égbenyuló jegenye tetején egy káplár húzódott meg hosszú tábori látcsóvíl meg egy telefon-tölcsérral a kezében s lázas izgalomban várta a nagy színjáték kezdetét.

Tizenöt perc múlva berregett az ütegparancsnok telefonja. A jegenye tetejéről jelentette a káplár:

ménybe, itt hallottam azután gonosz újságot: a mi 2 zászlóaljunk 2 szerb ezreddel áll szemközt, a szerbeknek gépfegyvereik és ágyuk is vannak.

Vacsorához ülünk; a zaj nagy volt, a hangulat irtóztató; a tábori őrsők állottak ugyan a várkörül az utakon. A szerbek visszavonultak, de nem tudtuk milyen lesz az éjszaka; aztán lefeküdtünk nyugodni, alvásról persze szó sem volt, revolver a kézben, hogy az első lövésre készen rohanunk a sáncokra. Pontban éjfélkor hivatalja ezredesünk a segédtsírt; 5 perc múlva visszajön a hírrel: kiüritjük a várat, visszavonulunk.

Éjjel 1 órakor kezdtek a magazinok tartalmát a legénység között szétosztani; 3 órakor elindultunk csendben; a trén s az odáig behozott sebesültek még este 10 órakor elindultak Szabrenica felé.

A sorrend ez volt: elől vitték ágyakon a sebesülteket, betegeket, utáuk a népfőkelők, leghátul a tábori zászlóalj Manlicher fegyverrel; ők voltak a főddzet. Reggel 7 órakor letáboroztunk egy harasztos hegytetőn, 2 órát aludhattam a lőben, mikor a csendőrök jelentették (ők voltak legesleghátul!) jönnek a szerbek, egy ezred 4 ágyuval.

Nem volt többé alvás! Rögtön fölkerkedtünk, megindultunk, majd egy alkalmas helyen fölfejtődünk tűzharcához s ott vártunk d. u. 5-ig, 5 órakor parancsot kaptam, hogy vonuljak a többi után Szabrenicára. Reménykedtünk hogy Szabrenicán ehetünk, ott lesz a zlj. törzs, sajnos a törzs úgy megindult, hogy Milicij meg sem tudott állni s magával vitte a zlj. egész élélmét (a betegeket Szabrenicán hagyta) s mi ott állottunk egy makula élelem nélkül, nem volt kenyér, nem

volt kétszersült, nem volt konzerv. Szabrenica kis vidéki város egy szűk völgyben, a házak egymás hágyén-hátán; a lakosság szerb és török, főterménye szilva és dohány. Az erdőben sok a dió és gesztenye. A törökök igen szívesen fogadtak bennünket, a szilvafákról kosztolt a népfelkelő had, ivott rá jó friss vizet. Mikor mi Szabrenicára értünk, a törökök már javában menekültek (ők tudták miért!) csak a szerbek maradtak helyükön s feltűnően gúnyos néztek ránk; az összes hatóságok elmenekültek, mi a város-házán laktunk 4-en a rendőrszobában, én egy láda tetején aludtam.

Szept. 16. Kisült, hogy Szabrenicán semmit sem kapni, vagy csak igen kevés ennyalót. Szilva az volt elég; itt ettem először zabkenyeret, (olyan volt mint a sár) pompásan kiadtuk magunkat, különben is olyan tudatlanok voltunk, mint az ártatlan bárányok, még örültünk, hogy az erős menetelés után milyen pompásan kipihentük magunkat P. Br. sorsáról is itt kaptunk; kivonulásunk után reggel 7 órakor egy határlinác meg egy elővédő emberünk benn jártak; ők jelentették, hogy a szerbeknek gyanus volt a hosszú hallgatás s reggel 8 órakor ágyuval löni kezdtek, a faépületeket gyújtó gránátokkal lángborították s mikor minden égett, mozgás pedig nem mutatkozott, bevonultak.

Ez nap még ebédeltem is, rendes tisztességes ebédel: levest, húst, főzeléket — a kórházban; csinos takaros vöröskeresztes ápolónők főzték s találtak föl! Mióta őket láttam, úgy vettem észre, nemcsak a betegeket ápolják, hanem az egészségesek udvarlását is fogadják, — elsősorban az orvosokét. Délután 5 órakor indultunk Szabrenicáról

tovább, velünk menekült a kórház, az összes csendőrség, finácok, határvédások, igen sok török; rájuk különösen haragszanak a szerbek. Este 9 ig végtelen sok serpentinán haladtunk fölfele, a legénység körül — elég csodálatos, — senki nem volt fáradt vagy beteg; jóllehet soknak egész napi tápláléka szilva volt s tán egy kis leves, hus igen kevésnek jutott. Megálltunk egy kedvező ponpon, honnét az út messze látható s egyuttal pompásan védhető is; tábort ütünk, az emberek lepihentek, vacsora nincs.

Szept. 17. Az éjszakát egy bokor tövében tűz mellett töltöttük; jó hogy szép idő jár, mert a legénységnek sátrai nincsenek. Reggelre sült kukoricát kávéztunk; az ezredes is. Éjjel jött a jelentés, hogy P. B. felé vonult segédtsírtre egy zlj. honvéd, továbbá a 20/I. és a 20/III. zlj. őket egy kis török falunál, Osmace-nél meglepték a szerbek; a mieink szuronnal támadtak; a vezető generális, Lenz is megsebesült. Baj, hogy a lakosság közt sok az áruló. Elésett az unokaöcsém is. Ma reggel aztán felvonultunk az útmelletti magaslatokra s úgy vártuk a szerbeket. Tömérdék menekülő jött, csak a szerbek nem mutatkoztak, (Szabrenicán mulattak!) Az ágyuk napok óta folyton dörognék, a többi világról hetek óta nem tudunk semmit! Levest sem kapni, sem kűldeni nem lehet. Délig hasaltunk a magaslatokon, a nap melegen sütött, aludt az egész nép; pont délen valami jelentés jött, elindultunk s teljes 12 órai marsolás után éjfélkor beértünk Milicibe, rögtön konzervet, kétszersültet osztottunk ki, a legénység jólakott, én éhesen fektüdtem le a tűz mellé, két konzerves ládára. Bámulatos, mennyire nem törődnek az

— Ta
rom raj
földbe.
vannak
méterre
nem lát

A tűz
lefon ha
lót vet
odalent
tüzérpá

— 28
És b
lassu, s
rengető
szott rő
szerb p
pült fel

Odaf
lár kid
lecsapó
telefonj
szorgalm
sításait

— 2
Két p
harsog

2400
Ssss
ágyuk,
végődil
egy p
letalála

— 6
mondta
kiüritet
dikba

Alig
fon, a
százai
intézk

— 7
És
az ágy
tanó b
ágyuk
zik föl
megsz

— 8
is kiü
Ott re
Az

mokat

ember
nekik,
Sze

első p
módra
gigsim
fölmel

patak
jött a
söket
mire

tam 2
pihent
nünke
ezred

Jóska
szidla
Éjs

ség f
előre
mend

Sz
az ez
előtt
pöt

mint
lehet

Sz
ezred
kassa
kat;
korz

— s
reder
és
vissz
gyor
miko
csud

— Talán öt méterre a szerb parttól három rajvonalu lövészárk van beásva a földbe. Katonák csak az első lövészárkban vannak a harmadik lövészárktól 15-20 méterre sűrű, bozótos magaslat. Többet nem látok.

A tüzérparancsnok letette a jegenyei telefon hallgatóját és egy másik telefonkagylót vett a kezébe. Egy pillanatnyi csend és odalent az ágyuknál a hadapród felvette a tüzérparancsnok utasításait:

— 2800 tűz!

És beszélni kezdtek az ágyuk. Előbb lassu, szakadozott mormogással, utóbb földrengető bömböléssel. Ssssss, bum, hallatszott rövid ütemszerű egymásutánban és a szerb parton tizenöt méter magasságban repült fel a föld. Leccsapott a gránát... 3.

Odafönt a jegenye tetején kuporgó káplár kidülledt, tágranyilt pupióval figyel a leccsapó gránát irányát. Az ütegparancsnok telefonja folyvást berreg és a hadapród szorgalmasan veszi fel a parancsnok utasításait:

— 2500, 30-cal több.

Két perc és az ütegparancsnok új számot harsog a telefonba:

2400, 15 tel kevesebb.

Ssssss, bum, bum, bum. Bömbölnek az ágyuk, elől az ágyuknál három tüzér hasravágódik. Rémes csattanás. A szerb part egy por és a jegenyei telefon jelenti: „Telalátal!”

— Őrnagy urnak alásan jelentem, — mondta a telefonba a káplár — a szerbek kiürítették az első lövészárkot és a harmadikba húzódtak.

Alig fejezi be jelentését a jegenyei telefon, a tulsó partról élesen süvítő golyók százai röpködnek felénk. Az őrnagy gyorsan intézkedik:

— 2400, 25 tel több.

És a következő percben újra dörögnek az ágyuk. Vad, fűlértő, borzalmasan csattanó bömböléssel. Odaát is megszólalnak az ágyuk. Süvítő gránátok öldöklő zaja viharzik fölöttünk, — a jegenye telefonosa újra megszólal:

— Az ellenség a harmadik lövészárkot is kiürítette. A magaslat sűrűjébe menekült. Ott rejtőzik az ellenség tüzérállása is.

Az őrnagy felveszi a jelentést és új számokat diktál a telefonba:

— 4800 első löveg, 5200 második löveg. És máris szólnak az ágyuk. Szemvákító villanással repülnek a lövegek. Villámlik, süvítve menydörög és leccsap a sűrű, száraz bozótra. És repül a föld és felcsap a láng. Lövegeink borzalmasan pusztítanak. Szinte kiirtják magostul az egész bozótos magaslatot.

Egy óra múlva csend van mind a két oldalon. Az ágyukat leszerelik. Tovább vonulnak a tüérek.

A „Gyötrődések” verseiből.

I.

Kiöntöm a lelkem csalánra, virágra,
Hiába;
Amerre előmlik csalánok kihűlnék,
Rózsák földre dőlnek.

Mért fagnak el attól, ami bennem lángol,
A lángtól?
Mért kell hőszőnyegként széjjelkergetnem
Izzó lava-lelkem?

S míg én testvér-tűzre mindhiába várok,
Mások
Kicsike tükrökbe napsugarat csennek
S bókolnak feléjük nyíló rózsakelyhek.

Por Tamás.

II.

Valami világnak
Csámpult üstökösse,
Sorból kiszédült, utba' leványadt,
Maga sorára,
Egyenes útjára
Hiába készül, vissza nem találhat.

Valami falkából
Klímart farkas-kölyke,
Maga-zsákmányoló, aklot nem érő,
Más utra térni,
Magát visszakeréni
Hiába készül, mindörökre késő.

Valami sátonnak
Elkészült cigánya,
Nótát felejtett, ujakra néma,
Sírni, örülni,

emberek semmivel, még fát is én kerestem nekik, hogy tüzelhessenek.

Szept. 18. Ma reggel bőven van mindenünk, első persze a reggeli, azután mosdás macska módra (a macska belekőp a tenyerébe, végigsimítja a képét s tiszta!) később az idő fölmelegedett, megfürödtém a tábor melletti patakban. Délig azután pihentünk, délben jött a parancs, fölkellett váltani a tábori őrsőket a hegytetői védelmi vonalon. Esteledett, mire egy fél-századdal fölértem, itt találkoztam 20/III. zlj. parancsnokával, beszélgettünk, pihentünk; éjjel 1 órakor felzörgelnek bennünket, hogy rögtön vonuljunk le s álljunk az ezredes parancsára a félszázaddal. Németh Jóska mázolt fel utánnam egy őrjáráttal, szidtam is érte!

Éjszaka jó hideg hegyi eső esett, a legénység fák alá, szénák, szalmák mellé húzódtott előre, éjjel jött utánnuk még egy század környéki népfőlköd.

Szept. 19. Reggel 7 órakor jelentkeztem az ezredesnél; s minthogy tegnap d. u. mielőtt a hegyre indultunk, a szakaszom kapott 45 drb. Manlichert, ki volt boldogabb mint én! (Már amennyire ilyenkor boldog lehet az ember.)

Szóval reggel 7 órakor jelentkeztem az ezredesnél, parancsára megszálltam 2 szakasszal a srebrenicai utmelléti kiásott sáncokat; az idő is kiderült, volt körte, szilva, korzerv, komiszkenyér, jó meleg napsütés, — szivem! mi kell több? — Délben az ezredes parancsára kiegészítettük élelmünket és azonnal elfindultunk a zászlóalj után vissza Szehrenica felé, a zlj. különben nagyon rohant előre, reggel 3 tól d. u. 3-ig, mikor utolértük, hat kilométert tett, nem is csudálom, a szerbek már ekkor az ut két

oldalán a magaslatokon voltak, csak azt nem tudtuk, hogy a csendörök és a határvadászok lesik őket, — mindkét fajta nagyszerű cserkésző. Esteledett, mikor nekiindultunk a hegyoldalnak. A hegymászáshoz nem szokott, soha tökéletesen ki nem pihent emberek nehezen másztak s bizony a sötétben egyszer azt vettem észre, hogy a századunk ketté szakadt, hiába volt minden káromkodás, biztatás, többé nem értük utol. Az éjszaka egy mély úban, ritkas erdőbe nyomott bennünket s hogy esetleg el ne tévedjünk, megálltunk. Főnn a hegytetőn, alig 50-60 lépésre fölöttünk, kiállítottuk a tábori őrsőket, azután nyugovóra térünk egy fa tövében; szolgám elment a század másik felével, nála volt a köpönyegem és pokrócom, én pedig átzadzva a hegymászástól, ott ültem a fa alatt a igen szereltem volna bundáskutya lenni, (annak a köpönyegét nem viszi el a szolgálja!) Köröskörül a hegyeken pedig megjelentek az ismert lámpajelzések s egy velünk szemben is. »Állj ki vagy? Honvédpatrul, K. százados úr küldött bennünket egy vezetővel a zászlóalj elmaradt részeért. Odavezették hozzánk a 2 népfelkelőt s török vezetőjüket; századosunk egy meghatározott helyre parancsolt bennünket; öreg éjszaka volt, mire odaértünk, vezetőnk ijedében a bő nadrágjára esett: nem voltak ott!

Sokáig, sokáig kerestem azután őket, befutottam az összes környező magaslatokra, persze kiáltozni, tüzet rakni nem lehetett; megint csak kiállítottuk a tábori őrsőket és sűrű bozótos közepén, egy tisztáson vártunk.

Leirta:

Németh Böske.

Patak-partra ülni
Hiába készül, szive, lelke béna.

Valami emberfi,
Szegény éhbetlen,
Senki barátja, vére tagadja,
Sokat szeretni,
Aki nem volt, lenni
Hiába készül, sirba néz már napja.

Por Tamás.

III.

Villanyosban.

És jött — nem ő — egy másik,
De mégis ő volt,
Ki jöttek közt — ő, ja, — mindég hiányzik.

A bársonyos szem az volt;
— Ő, hogy nem ő jött, —
Szemek fölött nem ívlik több olyan bolt.

Mellém ült, nem kerülhet
Lelkibb közelbe
Két lélek-tő, egymásba elmerültek.

S messzebb volt szent tavaknál,
Miket te, boszus
Ég ő, örök felhőkkel eltakartál.

Por Tamás.

H I R E K.

Levél a szerkesztőséghez.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Danielisz Sándor dr., a sümegi áll. realiskola tanára, az északi harctéren megbetegedett, egy ideig a miskolci kórházban fektült, most Budapesten a holdutcai kórházban van. Ma kaptam tőle levelet, amelyben többi közt ezeket is írja:

»Én magam nem is merek terveket kovacsolni a jövőre vonatkozólag, szintén láttam, mily véletlentől függ az ember élete. Éreztem, milyen az, ha abban a házban, melyben tartózkodom, beüt a gránát, ha egyik szomszédom elesik, másik megsebesül. Alltam már csaknem szemtől szemben az ellenséggel, közelről löve reájuk s végül elerőtlenedve hordágyon kerültem a szanitét-állomásra. Rettenetes sok vért veszteltem. De bízom a jó Istenben, fogok én még fegyvert ragadni!.

Kérem tek. Szerkesztő urat, szíveskedjék e sorokat közölni. Az utolsó rész talán buzdítólag hat másokra. Én meg büszke vagyok kollegámra.

Sümeg, 1915 apr. 22.

Hazafias üdvözléssel

Kellemen Károly dr. áll. realisk. igazgató.

— Tarányi Ferenc dr. Asztrachánban. Mult számunkban megirtuk, hogy Tarányi Ferenc dr. földbirtokos Przemysl átadása után orosz fogságba került. A minap Asztrachánból távirati úton értesítette családját, hogy egészséges és jól van.

— Kiűntetés. Városunk egyik derék fiának kiűntetéséről kapunk hírt Balatonfüredről a következőkben: A hivatali és polgári kötelességteljesítés kiváló prototípusa Fazekas Vilmos balatonfüredi járási írodatiszt, a Vöröskereszt itteni fiókjának jegyzője és kórházgondnoka, rendkívül buzgó működésének elismerésül a Vöröskereszt nagy ezüst érmét kapta Ferenc Szalvátor főhercegtől, a Vöröskereszt egyesület védnökeiktől. Az érem átadása vasárnap, e hó 18-án történt igen nagy ünnep keretében, amelyen Balatonfüred és vidéke közönségének színe-java megjelent. Az ünnepség a Fazekas buzgólkodására épült új ipartestületi székházban berendezett hadikórházban folyt le, mely alkalommal Vaszary Ernő főfűrdőigazgató, a Vöröskereszt fiókjának elnöke, Szegedy Ferenc dr. kir. itélőtáblai bíró és Bedegi Gábor községi bíró tartottak, a kiűntetett érdemeit és a Vöröskereszt feladatait méltató hazafias beszédet. Az érmét Vaszary Alexa urleány üzte ki a kiűntetett

mellé a jelenlevők éljenése közben, mire Fazekas meghatva mondott köszönetet a nem remélt kitüntetésért és polgártársai elismeréséért.

F-ó.

— **Üdvözet a vöröskereszt tagjainak.** A sümei vöröskereszt egyesület 1915 febr. 21-én tartott közgyűlés határozatából Smidt Jenő dr. egyesületi elnököt «Signum laudis» kitüntetésre alkalmából üdvözlötte; márc. 1-én neki elküldött iratra a tüzér főhadnagy, Bánfi Alajos elnökhöz ápril. 20-án a következő tartalmu levelet küldötte

Kelt Feldpost 92 sz. ápril. 12.

„A közgyűlés nevében hozzám intézett szíves üdvözetlet és jó kívánságokat hálás köszönettel és őszinte örömmel vettem. Kívánok egyesületünkre áldásos működést jó sikert és kérem az egyesület minden tisztviselőjének és minden tagjának önfeláldozó működésükért köszönetemet, őszinte szerencse kívánataimat és legmelegebb üdvözetemet átadni. Hazafias köszönettel készsége hívjuk. Dr. Smidt Jenő.”

E sorokat ez uton közöljük tisztársaink és tagjainkal. Az elnökség.

— **Egy sümei kőműves kitüntetése.**

Albert Ferenc sümei kőműves a harctéren bátor és vitéz magatartásáért az alanti kitüntető okiratot kapta:

A cs. és kir. XIX hadtest parancsnoksága 1518/3. sz.

„A legmagasabb szolgálat nevében Zubensko melletti 1915 febr. 8-án vívott ütközetben az ellenséggel szemben tanúsított kiemelkedő és kiváló működéséért és bátor magatartásáért ezennel dicserő elismerésemet nyilvánítom. Táborig postahivatal 140. 1915. febr. 23. Trollmann altnagy. — Albert Ferenc m. kir. honv. gy. ezred, 200. hegyi telefon osztagnál.”

— **Konyhás Pista.** Volt a helybeli hadikórháznak egy konyhás katonája is: a Pista gyerek. Biz' ő még gyerek volt, 18 éves, mint önkéntes ment katonákhoz. Elfagyott lábbal került vissza a Kárpátokból. Pista budapesti gyerek s itt a konyhán kópéságai miatt elneveztek budapesti csibésznek; az elnevezés ráillett. Legutóbb is egy rutén katona ágyában a deszkákat meglazította, az ezzel előidézett eredmény persze nagy derűtlenséget okozott; a kertben heverésző katona lábát összekötötte. Igaz, hogy ez alkalommal az ő csikós kabátját a fához kötötték, ami szintén mulatságot eredményezett. A konyhán a szakácsné kedvét kereste, fat hordott, kávét őrlött stb. szívesen, csak hogy valami fogadjon valót szerezhesen. Különösen a befőttes értékelte, de a szalámi, sonka is vágyai netovábbját képezte. Szóval, Pista — ha szereti ejtette élt a nyálánságnak, a babot, krumpelit, s répát következetesen lemondta. Szegény Pista, csütörtökön visszakerült Nagykanizsára. Vajjon, hogy folyik sora? Aligha ilyen jól, mert a távozás nagynehezen esett neki.

— **A baidontavi menetrend** május hó 1-től május hó 31-ig érvényben van a punk kiadóhivatalában betekinthető.

— **Adjunk a vak katonák részére!** A napi sajtó állandó rovatban lelkesít, buzdít, adakozásra a vak katonák részére. Nem is lehet szánandóbb lény a földön mint aki szeme világát fiatal korában veszítette el. A vörös keresztnek e célra eszközölt gyűjtését Bozó Manóné úrnő, 5 koronával gazdagította, 5 koronát pedig az egyesület rendelkezésére bocsájtot. Fogadják köszönetünket. A vakok részére eddigi gyűjtésünk 38 korona. Sümeg 1915 április 24. Az elnökség.

— **Köszönet.** A helybeli három kórház sebesültjeinek nevében hálással köszönöm a nagyközönség jószágát s legkitartóbb adakozóknak: Sümei Tivadár tisztartó úrnak azt, hogy az itt kezelt sebesülteknek a kór-

házak fennállása kezdetétől fogva minden vasárnap minden sebesültnek bort, szivart s cigarettát ad. Illő tisztelettel Tóth Imre, szakaszvezető, sebesült a hadikórházban.

— **Katonatemetés.** Pályó hó 24-én d. u. ismét katonát temettek Sümei. Özv. Simonits Jánosné fia, József 20-as honvéd, sümei fiút, ki a harctéren meghalt. Tüdővérszében édes anyja gondos ápolása ellenére is meghalt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. Fehér ruhás leányok vitték a hős honvédet és a helybeli kórházakba levő lábadozó bajtársai kísérték utolsó útjára. A temetési költségeket a vöröskereszt fedezte. A temetési járandóságot ft. Somlyai Ambrus plebános helyettes elengedte.

— **Jótekonyság.** Würzburger Mór debreceni takarékpénztári igazgató a sümei járás főszolgabíróóságánál egy peres ügyből kifolyólag 20 K-át adott jótekonyságra, mely összeget Farkas István főbíró átadott Bricht Viktor városi pénztárnoknak azzal az utasítással, hogy a pénzen a helyben ápolott katonák részére cigarettát-dohányt szerezzen be.

— **Vasuti előmunkálati engedély.** A kereskedelmi miniszter Zalaszentgrót köztség előjáróságának egy további év tartamára vasuti előmunkálati engedélyt adott ki és pedig Tapolca állomásából kiágazólag Lesencetomaj, Némethfalva, Zalaszentgrót, Cserhátmajor, Vindornyalak, Sénye és Zalaudvarnok érintésével esetleg Vindornyaszállás és Kisgörcbő köztségek érintésével a dunántúli érdeki vasutak Zalaszentgrót állomásáig vezetendő szabványos nyomtávú helyiérdekű vasutvonalra.

— **Laktanyaépítés Nagykanizsán.** A hadügyi kormány 1500 katonára befogadására állandó jellegű katonai laktanyát épített Nagykanizsán, amelynek felépítésével Merkl Arnold temesvári építőmester van megbízva. Az új laktanya a Telekiutca végén 11 kat. hold területen 1 1/2 millió K költséggel fog épülni. Ugyanott katonai kórházat is létesítenek négyszáz beteg elhelyezésére.

— **Köszönet.** A helybeli hadikórház sebesültjei élelmézésének javításához az elmúlt héten hozzájárultak: Tóth Gyuláné 2 K és élelmi cikk. Élelmi cikkeket még: Tarányi Ferencné drné, Nagy Istvánné drné, Sümei Tivadár, Tóth Ferencné (Ukk), Heltér Ferencné, Gellért Samuné drné, Rédeyné, Gombai Ferencné, Szabó Jánosné, Bódis Ignácné, Veninger Gyula, Kohlmann Miksáné, Havasi Józsefné, Olasz Jánosné. — Ruhásműt vártnak, javítottak: Jámor Miklósné, Lukács Janka, Joós Bözsi, Liesár Anna, Molnár Margit, Jankó Mariska, Pethó Anna, Kovács Zsigáné, Nagy Liza, Cvaskó Mariska. Kertészkedtek: Csák Ilona, Fercsel Jolán, Németh Mariska, Lukács Bözsi, Holba Ilonka, Tibold Ilonka, Horváth Lujza, Szabó Jusztina, polg. leányisk. tanulók. Továbbá, azokon a realistákon kívül, akiket a mult lapban felsoroltam, még dolgoztak: Csonka István, Szalay László, Vadalma Mihály, Rechnitzer Károly, Mesterházy Sándor, Mauthner Lajos, Bauer László, Scholtz Miklós, Müller Miksa, Rosenthal József, Berger Imre, Jankó István. — Egy vitézünk is van a sebesültek közt: Tóth Lajos, aki megmetszette és megkapálta a kórház kertjében levő szőlőt s gyümölcsfákat. Ez a derek ember érzi, tudja azt, hogy nemcsak a harctéren, de itthon is kell tudását erejéhez mérten értékesíteni, s ezzel hozzájárul a házhoz. — Az önkéntes ápolónők mindent hálással köszönnek, s kérik a kertészkedő asszonyokat: adjanak palántát, velemény-magot a kórház kertje számára. — *Kellenen* Károlyné drné.

— **Zár alatt a kutyák?** A hatóság a kutyákra 40 napi zárt rendelt el. Sümei úgy látszik ezt a rendelkezést a kutyát tartó gazdák egyáltalán nem tartják be. Naponként csapatostul futkosnak a kutyák a város uc-

cain annélkül, hogy kosár volna a szájukon. Hát kérem ez egyáltalán nem járja a gazdáktól, kik a rendeletet nem veszik figyelembe. A hatóság, hogy rendeletével érvényt szerezzen, az uccán futkosó kutyákat a győpmesterrel összeszedette. Tehát a gazdáknak maguknak is fontos érdeke, hogy kutyáik a győpmester kezébe ne kerüljenek. Tartsák meg szigoruan a kutyák elzárására kiadott rendeletet.

— **Az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság** e hónap 10-én tartotta rendes évi közgyűlését gróf Csekonics Endre tükös tanácsos elnöke alatt. Az 1914-iki üzletévről szóló, Ormódy Vilmos főrendiházi tag, vezérigazgató által előterjesztett igazgatósági jelentés, mely felolvastatván, a nagyszámban megjelent részvényesek élénk tettségével találkozott; megállapítja hogy lezárt üzletév a háboru dacára kitünő eredményeket hozott. Az egyes biztosítási üzletágakban elért nyereségekben egyesítése után a tiszta nyereség 6,744,975 korona 64 fillér összegre rug, melyből az alapszabály szerű levonások és a társaságnál megszkott nagyszabású tartalékolások után 3,200,000 korona fordítatik a részvényesek osztalékára s így minden egyes részvény osztaléka 800 korona. Kitünik a jelentésből, hogy a társaság a háborúval járó társadalmi, valamint hadsegítő akciókat már eddig is összesen 290,225 korona 8 fillér értékű adományokkal támogatta. A társaság félszázados működésének emlékére tett 500,000 korona közcélu alapítvány esedékes 20,000 korona évi kamatából 10,000 korona a Budapesti Önkéntes Mentőegyesületnek s ugyancsak 10,000 korona a magyar történelmi kutatók kiadására a római magyar történelmi intézetnek adományoztatott. Rendkívüli melegséggel emlékezett meg még az igazgatósági jelentés a társaság háromszázhuszonöt hadbavonult tisztviselőjéről, kik közül már tizenegyen haltak hősi halált, igen sokan sebesültek meg és számszám szerűen vitézségükkel kitüntettek. A társaság ügynöki karából ezerkét százánál többen szolgálnak ez idő szerint szintén a hadrakelt seregben. A társaság hadbavonultjaiak családjairól anyagilag méltóan gondoskodik. A közgyűlésre a háboru évről szóló jelentés mély benyomást tett. Felolvastván a szakjelentéseket is a közgyűlés az összes fölmentvényeket megadta s az előterjesztéseket egyhangulag tudomásul vette.

— **Tilos a termést eladni.** A kormány már kibocsátott rendeletével a jövő termés adásvételét megtiltotta és érvénytelennek nyilvánította. Tilos és semmi minden olyan szerződés, mely az 1915 évben betakarítandó búzának, rozsnak, kétszeresnek árpának, zabnak tengerinek, hüvelyeseknek, repcének, olajmagvaknak, és burgonyáknak általában történő vagy az ilyen termés eredményének meghatározott áron való adásvételére vonatkozik. Az előre eladás és vétel tilos. Aki ily tiltott ügyletet közvetít, két hónapig terjedhető elzárással 600 kor. pénzbüntetéssel büntetendő. A vételére illegetek és egyéb szolgáltatások visszakövetelhető.

— **Elesett hősök,** más kedves hatottak arcképét fénykép után, a háboru nehéz viszonyaira való tekintettel, a művészi Lixiconokból ismert, a főváros tárlatán állandóan szereplő festő művész nő bármilyen nagyszámban jutányosan megfesti. Ki ezen alkalmat felhasználja, nemcsak élethű, de művészi becsel bíró képet is kap. Cim a kiadóhivatalban.

Felelős szerkesztő: Horvát Imre.

Szerkesztőtárs: Németh Böske.

Laptulajdonos és kiadó: Horvát Gábor.

Bersson Summivarok a legjobb

Nyilt-tér.

(E rovatért nem vállal felelősséget a szerkesztő.)

RÉZGÁLIC

minden mennyiségben azonnal szállításra kapható Beregi Lajos cégnél Szegeden.

ÚJ SZABÓÜZLET!

Értesitem Sümeg város és vidéke uri közönségét, hogy jó hírnevnek örvendő

szabó üzletemet

Csabrendekről Sümegre helyeztem át. Kérem a n. é. közönség további b. pártfogását. Tisztelettel

GRÜNBAUM GUSZTÁV

ferfisabó, Sümeg. (Eitner.fele ház.) Nagy választék szövetekben!

Ajánljuk világhírű és kiváló MAGÁN-JÁRÓ és vontatású gőz- és benzin cséplőgépeinket.

Magánjáró

kötő és fűrészelő gépeket, közép és magas nyomású nyersolaj-motorokat,

szalmapréseket.

KELLNER és SCHANZER BUDAPEST Kálmán-utca 3.

Gulliver

A prima kacsuk cipósarok

kacsuk sarkok királya

Gulliver cipő, mely kacsukból készült.

Fontos! Nélkülözhetetlen! Nagyszerű! Gazdaságoknak, géptulajdonosoknak kevés pénzért finom lisztet készítő malma lehet

Új malomjárat!

Örlőkövek, sikszitával együtt szerelve a járat nagyság szerint darál óránként 100--800 kilót finom lisztet készít ó-ként 20-140 Tökéletes kézi darálók svéd marokrakó és kévekötő aratógépek.

KELLNER és SCHANZER BUDAPEST Kálmán-utca 3.

A nagy háboru irásban és képben

füzetenként 40 fillérért kapható

Horvát Gábor

könyvkereskedésében, Sümegen.

MEGÉRKEZTEK

a legújabb divatu bécsi NŐI KALAPOK,

melyek a legnagyobb választékban és jutányos áron kaphatók:

Szijártó Györgyné női kalapüzletében, = Sümegen. =

Nagy választék gyzskalapokban. Atalakítások elfogadtatnak.

Mielőtt bármelyik új épületét betetőznél vagy használnak pótlásába belekapna, kérjen a lakóházak, istállók, kamara, pajta, ólak és egyéb épületek befödésére szolgáló kátrányos és meszelnivaló aszfalt bitumen köfedellemezből mintát, mely még a legolcsóbb zsuppnál is olcsóbb, de amellé emberéleten át tart. Hogy biztos és célszerű, kitűnik abból, hogy tűzbiztosítása a cserépnél is olcsóbb, sőt mert könnyű tető készül belőle, vékonyabb fal és könnyebb gerendázat szükséges, tehát ez is nagy megtakarítás. Bárkinek szívesen nyújt felvilágosítást s ingyen ad mintát

Würzburger Jakob nagykereskedése S Ü M E G E N.

Steckenpferd-liliomtejszappan

Bergmann & Co. cégtől Tetschen a/Elbe.

egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő szepő ellen elismert hatásánál fogva a qör- és szépség gondozásában való fölülmulhatatlanságáért. Ezernyi elismerőlevél! Sok legnagyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatosság! Ügyeljen nyomatékosan a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes nevére! Darabja 80 fillérért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszerüzletekben stb. — Hasonlóképpen kitűnő Bergmann Marena liliomkrémje (70 fillér egy tubus). Kitűnő szer női kezek gondozására.

Hirdetéseket

jutányos arakon elfogad

a kiadóhivatal.

Orvosok

bizonyítják, hogy a legkitűnőbb köhögés elleni gyógyszer

Kaiser-féle Mell-Karamellák a „3 fenyővel”

MILLIÓK használják

Köhögés

rekedtség nyálkaság, katarus, fájó torok, szármárhurut, valamint elővigyázatból megfűlés ellen, legcélszerűbb minden harcoshnak!

6100 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosoktól és magánosoktól bizonyítják biztos hatásukat! Ét- vágygerjesztő, jóízű bonbonok. 1 csomag 20 és 40 fillér, doboz 60 fillér. Háborús doboz 30 fillér.

Kapható M. KOSSA GUSZTÁV gyógyszerárában Sümegen.

Valamint minden gyógyszerárban.

PAPIR szalvéták

fehér és színes 100 darab K 1:50-től K 3:50-ig.

Kapható: Horvát Gábor papirkereskedésében Sümegen.

